

Stockholm 12 mars 2026

KLYS remissyttrande över Region Sörmlands kulturplan för 2027-2030 (Dnr: KN-KUS25-0044)

KLYS har tagit del av remissutgåvan av Region Sörmlands förslag till ny kulturplan för perioden 2027-2030 (dnr: KN-KUS25-0044) och vill för de yrkesverksamma kulturskaparnas räkning härmed lämna följande synpunkter.

1 Inledning och övergripande synpunkter

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – utgör en samlad röst för Sveriges professionella kulturskapare i kultur- och konstnärspolitiska politiska frågor och företräder via sina 14 medlemsorganisationer nästan 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl a författare, dramatiker, journalister, bild- och formkonstnärer, musiker, kompositörer, tonsättare, regissörer, skådespelare, filmskapare och dansare. Organisationerna samarbetar inom KLYS i frågor som rör kulturskapares villkor, till exempel konstnärspolitik, upphovsrätt, arbetsmarknad, trygghetssystem och yttrandefrihet. KLYS arbete bedrivs både på nationell, regional och kommunal nivå, varför kultursamverkansmodellen är särskilt viktig för oss att bevaka. KLYS bevakar löpande regionernas och kommunernas främjande av konstnärlig kvalitet och mångfald inom kulturen, samt balansen mellan kultur-, närings- och aspektpolitik av olika slag.

Övergripande om Region Sörmlands kulturplan

KLYS finner att Sörmlands förslag till ny kulturplan i stora drag frångår tidigare års gängse normer för regionala kulturplaner, och hur regionens nuvarande kulturplan (2023-2026) är skriven. Förslaget till ny plan är ett mer strukturellt och språkligt komplext dokument där det blir svårt att i sak utläsa vad och hur regionen vill utveckla och genomföra insatser i praktiken i sitt kulturliv. Vi uppfattar det mer som ett policy- eller strategidokument än en verklig plan i ordets rätta bemärkelse.

Sörmlands kulturplan inleds starkt med en tydlig pedagogisk ambition som ger en god överblick över regionens förutsättningar. Nulägesanalysen är omfattande och bygger på relevant statistik samt ett gediget källmaterial, vilket visar på ett stabilt faktaunderlag. Samtidigt upplevs språket som tungt och präglat av managementterminologi, och strukturen med alfabetiskt ordnade verksamhetsområden gör innehållet mindre tematiskt sammanhållet. Bilagor och källförteckning är visserligen omfattande, men integreras inte i texten genom fotnoter eller tydliga hänvisningar, vilket försvårar läsningen. Det framträder också ett glapp mellan analys och konkreta åtgärder, och flera formuleringar är allmänt hållna och svåra att tolka, vilket gör det oklart hur regionens ambitioner ska omsättas i praktiken.

Nulägesanalys och styrkor

Det finns dock flera positiva inslag i planen. Den ger en tydlig redovisning av socioekonomiska förutsättningar, uppmärksammar inkomstskillnader och ojämlik tillgång till kultur, och innehåller statistik kring barn och unga i hushåll med låg ekonomisk standard. Planen redovisar också antalet yrkesverksamma inom kultur och kreativa näringar samt har en utförlig källförteckning och hänvisningar till relevant lagstiftning. Det är särskilt värdefullt att planen synliggör regionens strukturella utmaningar, inklusive historiskt svaga ekonomiska förutsättningar.

Förflyttningsperspektivet

Planen bygger på begreppet ”förflyttning”, vilket vi tolkar som positivt eftersom det formulerar ambitioner som rörelser från ett nuläge till ett önskat läge. Samtidigt saknas dock ofta en tydlig koppling mellan dessa förflyttningar och de konkreta insatser som ska genomföras för att nå målen. Ansvarsfördelningen för de olika förflyttningarna framgår inte alltid, och det är heller inte klart vilka resurser som ska möjliggöra dem. Utan sådan konkretisering riskerar begreppet att bli otydligt och förlora sin styrka som verktyg i planeringen.

Samverkan

Samverkan lyfts fram som en central metod, men den nämns ofta i generella ordalag utan att konkretiseras. I planen saknas det beskrivningar av hur samverkan ska organiseras i praktiken, och relationen mellan region och kommuner framstår som otydlig. Dessutom framgår det inte hur professionella kulturskapare och andra fria kulturaktörer strukturellt ska involveras i utvecklingsarbetet, vilket gör det svårt att förstå hur samverkan ska fungera i verkligheten.

Finansiering

Finansieringsfrågan är mycket oklar. Planen konstaterar att den offentliga finansieringen minskar och att det finns ett behov av kompletterande finansiering, samtidigt som hushållen pekats ut som betydelsefulla för kulturens finansiering. Det är dock oklart om detta ska ses som en analys eller som en strategisk inriktning. Dessutom saknas konkretisering av hur en breddad finansiering faktiskt ska genomföras, och kopplingen mellan privat finansiering och rättighetsfrågor är svår att tolka, vilket gör det svårt att förstå planens vägval i praktiken.

Delaktighet i framtagande

Planen redogör för vilka som deltagit i framtagandet, men det är oklart hur professionella kulturskapare och andra fria kulturaktörer varit representerade. Det framgår heller inte tydligt hur deras inspel har påverkat planens innehåll. Se vidare i avsnitt 3 nedan.

Verksamhets- och konstområden

Alla verksamhetsområden som ingår i kultursamverkansmodellen är föredömligt med. Men KLYS noterar att skrivningar om både cirkus, opera och dramatik helt saknas i planen. Dessa områden ryms inom scenkonst och litteratur och vi undrar om regionen avsiktligt utelämnat dessa områden för att de inte kommer att ingå i regionens kulturutvecklingsarbete under planperioden, eller om det är en miss som kan justeras till slutversionen.

Även skrivningar om digitalisering, AI, dataspel och spelkultur saknas helt och hållet i detta förslag till kulturplan. De flesta regioner brukar idag lyfta dessa ämnen i sina kulturplaner, vilket väcker frågan om Region Sörmland missat detta eller avsiktligt valt bort att planera för ett utvecklingsarbete kring ämnena under kommande planperiod.

2 Begrepp och definitioner

Begreppen kulturskapare och konstnär

KLYS förespråkar generellt sett att regionerna i sina kulturplaner har en konsekvent användning av begreppet **professionell** (eller *yrkesverksam*) **kulturskapare** för att beteckna konstnärligt yrkesverksamma inom alla konstområden; såväl fritt verksamma, som institutionsanställda och sådana som kombinerar dessa verksamhetsformer. KLYS förespråkar också, liksom Konstnärsnämnden, den breda definitionen av ordet *konst*, och att begreppet *konstnär* – när det används – betecknar verksamma inom *alla* konstområden, och inte endast *bild- och formkonstnärer*.

I förslaget till Region Sörmlands nya kulturplan överraskas vi av att begreppet ”professionella kulturskapare” i stort sett helt saknas i hela dokumentet. Ordet ”kulturskapare” förekommer en enda gång (sid 11). På samma sida används även begreppet ”professionella kulturarbetare”. Det visar sig att regionen genomgående främst använder begreppet ”fria kulturaktörer” när den talar om kulturskapare i det fria kulturlivet, samt ”yrkesverksamma kulturaktörer”, ”enskilda aktörer” eller enbart ordet ”yrkesverksamma”.

Det är för läsaren av planen en inkonsekvent och förvirrande begreppsapparat gällande konstnärer och kulturskapare. Sammantaget ser KLYS ett behov av att regionen gör en översyn av begrepp och benämningar för kulturskapare. Det blir på vissa ställen oklart om det är professionellt verksamma kulturskapare som åsyftas, medan det i andra skrivningar blir oklart vad det är för ”enskild aktör” eller ”kulturaktör” som åsyftas. Är det en enskild kulturskapare eller en förening eller en fri grupp? KLYS ser helst att regionen genomgående i planen anammar begreppet ”professionell kulturskapare”.

Kulturell mångfald

På sidan 14 talas det om ”en rik mångfald av kulturuttryck och möjligheter för invånarna att ta del av kultur på olika sätt”. På sidan 41 i listan över lagar och förordningar inom kulturområdet nämns UNESCO:s konvention om kulturell mångfald från 2005¹. Detta välkomnas av KLYS, men vi vill föreslå att planen kompletteras med konstområdesövergripande skrivningar om vad regionen särskilt vill framhålla i det konkreta arbetet för att främja kulturell mångfald i Region Sörmland, dvs. hur en bredd av konst- och kulturuttryck gällande det regionala kulturlivets utbud, distribution och produktionsmöjligheter för konstnärligt yrkesverksamma inom alla konstområden kan främjas.

3 Samråd med professionella kulturskapare

KLYS välkomnar att Region Sörmland sedan flera år tillbaka har en formell och löpande sammankallad referensgrupp, som enligt uppgift på sidan 14 består av ”ett tjugotal representanter för civilsamhälle och professionella aktörer från samtliga kultur- och konstområden som ingår i kultursamverkansmodellen”. Begreppet ”professionella aktörer” blir dock ottydligt i sammanhanget, och KLYS skulle önska att veta mer om vilka professionella kulturskapare som representerar sina konstområden i regionen, och om dessa kulturskapare representerar några yrkesförbund eller intresseorganisationer som är medlemmar i KLYS.

---

¹ <http://u4614432.fsdata.se/wp-content/uploads/2013/09/Unescos-konvention-om-skydd-f%C3%B6r-och-fr%C3%A4mjande-av-m%C3%A5ngfalden-av-kulturyttringar.pdf>

På sidan 15 skriver regionen:

”I framtagandet av kulturplanen har Region Sörmland tagit avstamp i den omvärldsanalys som Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram. Denna har sedan tillämpats på kulturområdet i Sörmland.”

KLYS efterlyser i detta avsnitt en förklarande skrivning eller en fotnot om det SKR-dokument som regionen hänvisar till här.

Vi ser positivt på hur regionen i avsnittet 3 *Framtagande och uppföljning* redogör för bland annat dialogarbetet och hur referensgruppen för det fria kulturlivet ingår i detta. Emellertid blir det oklart vad regionen menar i praktiken med följande skrivning på sidan 17:

”Under planperioden kommer former för bred samverkan för yrkesverksamma aktörer inom det kulturella ekosystemet att utforskas.”

Här vore det önskvärt med ett förtydligande. Kanske kunde det konkretiseras något om hur regionen avser att samarbeta med referensgruppen i sak kopplat till uppföljning av kulturplanen under planperioden när det gäller konstområdena och konstnärspolitiska perspektiv?

Några generella informationspunkter om KLYS syn på regionala samråd med kulturskapare

- KLYS förespråkar en konstområdesövergripande dialoggrupp för att involvera professionella kulturskapare från alla konstområden i en samlad och samstämmig löpande dialog runt kulturplanens framtagande, genomförande och uppföljning.
- KLYS betonar vikten av att en representant för ett konstområde ska vara erkänt yrkesverksam och medlem i någon av KLYS medlemsorganisationer – något som borgar för professionalism och insyn i kultur- och konstnärspolitiska strukturer, både nationellt och regionalt, inom respektive konstområde. Läs mer i *KLYS samrådsguide* med rekommendationer för samrådsarbetet i regionerna. Se länk nedan².
- Samrådets deltagare ska arvoderas för varje möte enligt särskilda arvodesrekommendationer som KLYS tagit fram i samarbete med KLYS medlemsorganisationer; se broschyr *Att ta betalt*³. Rekommendationerna uppdaterades och höjdes 2024.
- KLYS vill också påminna om vikten av att lyfta *samtliga* professionellt verksamma kulturskarpares röster och perspektiv i regionen, oavsett anställnings-/ verksamhetsform/ institutionskoppling. Samrådet bör så långt det är möjligt omfatta och representera både kulturskapare från det fria kulturlivet och anställda kulturskapare vid kulturinstitutioner i regionen. Om möjligt även sådana som kombinerar dessa verksamhetsformer. Även institutionsanställda kulturskarpares synpunkter måste beaktas.

4 Regionens kulturpolitiska mål och prioriteringar

Sörmlands regionala utvecklingsstrategi har fem prioriterade inriktningar som regionens förslag till ny kulturplan för 2027-2030 ska förhålla sig till. Kulturplanen har som övergripande målsättning: ”att det kulturella ekosystemet i Sörmland ska präglas av en god beredskap, ett möjliggörande arbetssätt och en systemisk medvetenhet i såväl förutsättningar som utförande och effekter.” (s. 9)

² http://www.klys.se/wp-content/uploads/2015/11/KLYS_broschyr_samradsguide_2017.pdf

³ <https://klys.se/arvodesrekommendationer/>

Vidare skriver regionen på sidan 10 att för att uppnå den övergripande målsättningen är samverkan i regionens kulturliv viktigt för att säkerställa följande punkter, vilka man kallar ”förflyttningar”:

- Från bristande resurser till adekvata resurser
- Från en bristande infrastruktur till en välfungerande infrastruktur
- Från ett ojämnt system till ett system med lika villkor

Kopplat till detta framhåller Region Sörmland följande avsikter för planperiodens kulturutveckling:

1. Verka för stärkta resurser till kultur i Sörmland, i strategisk samverkan med relevanta aktörer
2. Främja den konstnärliga utvecklingen av konst- och kulturområdena i länet
3. Främja en stabil återväxt i det kulturella ekosystemet
4. Främja en välfungerande infrastruktur som stödjer kulturens tillgänglighet, spridning, produktion och utveckling i hela länet
5. Stärka samverkan för att ta tillvara på olikheter och främja jämlika villkor och förutsättningar

KLYS välkomnar dessa punkter som har en konstnärspolitisk inriktning i sin helhet. Vi finner det också positivt hur Region Sörmland på sidan 7 framhåller kulturpolitiskt centrala begrepp som kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och armlängds avståndsprincipen. Dessa goda ambitioner väcker dock frågor om den generella finansieringsbilden för kulturutvecklingen i Sörmland och vilken resursfördelning som måste göras.

Vad får eventuellt stryka på foten och vad kommer med säkerhet att genomföras i Sörmlands regionala kulturpolitik under planperiodens fyra år? KLYS ser fram emot att få veta mer om hur dialogarbetet relaterar till årliga handlings- och verksamhetsplaner i anslutning till regionens uttalade mål och prioriteringar.

Kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd

En av de viktigaste frågorna för KLYS är att *principen om armlängds avstånd* används och värnas. Konsten ska stå fri från politiska viljor och konstnärlig frihet ska kunna upprätthållas. Principen säger att konstnärliga och kvalitativa bedömningar av offentligt finansierad konst och kultur inte ska göras av den politiska sfären, utan av sakkunniga ämnesexperter, yrkesverksamma kulturskapare och konstnärliga ledare, t ex i särskilda referensgrupper. Principen är viktig att utveckla och upprätthålla, inte minst på regional och kommunal nivå.

KLYS välkomnar att Region Sörmland i sin kulturplan tydligt framhåller vikten av att värna om konstnärlig frihet genom att upprätthålla armlängds avståndsprincipen såväl mellan politiken och konsten som mellan tjänstepersoner och konstnärligt innehåll. Detta går i linje med vad Myndigheten för Kulturanalys skriver i sin rapport från 2021 när det gäller rekommendationer om konstnärlig frihet och att på regional och kommunal nivå i större utsträckning använda sig av externa sakkunniga på kulturområdet i bedömningsprocesser för vilken konst som ska få stöd.⁴

Ett i sammanhanget inspirerande exempel är Region Kronoberg som 2023 lät göra en extern utredning av hur principen tillämpas internt i organisationen. Det är något vi vill uppmuntra även Region Sörmland att göra under den kommande kulturplanepreioden.

---

⁴ *Så fri är konsten - Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten*, MYKA, Rapport 2021:1, s 17, 235-236; den tredje rekommendationspunkten

Trots ovanstående positiva utlåtande från oss vill vi poängtera följande: Vi noterar en skrivning på sidan 12 i planen som framstår som oroande och något förvirrande i saken:

”Regelverken kring offentliga bidrag riskerar att styra det konstnärliga innehållet och armlängds avstånd är en princip som inte alltid efterlevs, vilket påverkar fria aktörers oberoende.”

Hur ska detta påstående från regionens sida tolkas, undrar vi? Föreligger det ett generellt godtycke när det gäller om principen efterlevs till punkt och pricka i Region Sörmland? I regionens nuvarande plan hävdas dock följande (sid 12), vilket ju inte går att misstolka och därför förvirrar i sak:

”[...] principen om armlängds avstånd ska gälla, [...] politiska beslut ska beröra förutsättningar för konst och kultur som exempelvis ramar och resurser, riktlinjer och övergripande mål. Innehåll, skapande och genomförande ska styras av kulturskaparna. Denna princip ska också gälla beslutsfattare på tjänstepersonsnivå, övergripande ansvariga för verkställande av politiska beslut och bidragsgivning, särskilt eftersom dessa till stora delar har som uppdrag att verkställa och genomföra de politiska besluten. I det sammanhanget behöver därför ett gemensamt stringent förhållningssätt tillämpas av principen om armlängds avstånd.”

En generellt viktig fråga som kulturplanen borde ge mer svar på är dessutom hur regionen avser att arbeta under den kommande fyraårsperioden för att ovillkorligen upprätthålla kulturens egenvärde och konstnärlig frihet i tvärpolitiskt utvecklingsarbete med sådant som kultur och hälsa, hållbarhetsfrågor, Agenda 2030 och regional näringslivsutveckling inom kulturella och kreativa branscher. (Se vidare i stycket om KKB i avsnitt 5 nedan.)

5 Kulturskapers villkor och regional konstnärspolitik

KLYS sätter stort värde på att Region Sörmland framvisar konstnärspolitiska ambitioner i sina huvudpunkter för regionens kulturpolitik under planperioden. Framför allt handlar det om avsikterna att främja den konstnärliga utvecklingen av konst- och kulturområdena i länet, främja en stabil återväxt i det kulturella ekosystemet och främja en välfungerande infrastruktur som stödjer kulturens tillgänglighet, spridning, produktion och utveckling i hela länet.

Vi vill påminna om att sådana väldigt övergripande målsättningar kräver att regionen i sina handlingsplaner och andra dokument tydliggör hur, och vem som i praktiken ska ta huvud- respektive delansvar för att finansiering, resursfördelning och goda förutsättningar realiserar inom respektive konstområde i kulturlivet i Sörmland.

Kulturskapers ekonomiska villkor och avtal

Trots regionens alla goda ambitioner som nämnts ovan saknar KLYS ett fokus på regionens professionella kulturskappare och konstnärer i kulturplanen som helhet. Ingenstans lyfter Region Sörmland något om att stärka förutsättningarna för kulturskappare. Ingenstans nämns yrkesvillkoren för kulturskaparna, till exempel ersättningsnivåer, kollektivavtal eller andra avtalsenliga villkor så som MU-avtalet för bild- och formkonstnärer eller arvodesrekommendationer från KLYS eller från de olika fackförbunden och intresseorganisationerna.

En kulturplan bör presentera övergripande redogörelser för vad kulturskapers ekonomiska villkor handlar om i sak när det gäller olika sorters avtal och ersättningsnivåer. De olika konstområdena relaterar på olika vis till avtalspolicys av olika slag, som t ex att MU-avtal för bild och form är något

helt annat än kollektivavtal för orkestermusiker – något som borde förtydligas och förklaras i planen med konstområdesövergripande redogörelser för kulturskapares arbetsvillkor i Sörmland.

Även om kulturplanen kopplas till årliga, mer specifika planeringsdokument bör en flerårig kulturplan i alla fall nämna vad olika konstområdes avtal och ersättningar faktiskt gäller principiellt. Regionen bör komplettera i planen med skrivningar om att ersättningar och arvoden ska följa gällande kollektiv- och ramavtalsnivåer – det ska gälla även om den som beställer arbetet inte omfattas av dessa. Vi vill påminna om att regionen alltid i sin egen anslagsgivning till professionella kulturaktörer bör beakta såväl gällande kollektiv- och ramavtal, som gällande arvodesrekommendationer och upphovsrätt. KLYS och medlemsorganisationerna uppdaterade 2024 sina arvodesrekommendationer för konstnärer och kulturskapat⁵.

Generellt sett finns alltid risken med de fleråriga kulturplanerna att ambitioner gällande stärkta villkor för kulturskapat blir allt för allmänt hållna och därför kan kvarstå som regionala viljeinriktningar under hela planperioden, snarare än att det formuleras konkreta insatser i praktiken inom respektive verksamhetsområde.

Kulturstöd

I avsnittet om regionalt kulturstöd på sidan 32 saknas en ordentlig konkretisering av det ekonomiska stödet. Det är oklart hur professionella kulturskapat och andra fria kulturaktörer ska få långsiktigt stabila förutsättningar i Sörmland.

Kulturskapares arbetsmiljö

Ingen yrkesverksam kulturskapat ska gå sönder på jobbet. Många gånger är kulturskapat anlitade eller inhyrda för att genomföra ett specifikt arbete eller finnas på en viss plats vid ett visst tillfälle i den offentligt arrangerade kulturen. Då är det viktigt att de har en trygg arbetsmiljö. Hos t ex scenarbetare på konserter och musikturnéer är det inte ovanligt med bristfälliga loger, arbetstider, och mycket annat. Vi vill också understryka vikten av att kulturpolitiken regionalt verkar mot alla former av hot och trakasserier mot kulturskapat. Mer om denna sakfråga finns att läsa på KLYS hemsida⁶.

KLYS saknar i Region Sörmlands kulturplan både skrivningar som adresserar vikten av en generellt god arbetsmiljö för kulturskapat och hur regionen arbetar främjande för arbetsmiljön i olika delar av kulturlivet. Att inte regionens syn på eller planer för att hantera problematik med hot och hat mot kulturskapat tas upp i planen är lika anmärkningsvärt som beklagansvärt, och något vi hoppas ska åtgärdas i slutversionen.

Kompetensutveckling för kulturskapat

KLYS saknar i planen skrivningar om kompetensutveckling när det gäller att säkra den professionella kulturens kompetensförsörjning. Ifall regionen har några planerade insatser gällande kompetensförsörjning och -utveckling under kommande planperiod vore det högst relevant att detta lyftes i en samlad redogörelse för kompetensutvecklingsfrågor gällande de yrkesverksamma kulturskapat i Sörmland inom alla konstområden.

Även om vi förstår att detaljer kring detta kan tas upp i årliga handlingsplaner vore det på sin plats att också i den fleråriga kulturplanen säga något om vad regionen avser att göra för insatser i praktiken. Kompetensutveckling skulle kunna tas upp konstområdesövergripande och mer

⁵ <https://klys.se/arvodesrekommendationer/>

⁶ <https://klys.se/hot-hat-och-trakasserier/>

beskrivande om vad det handlar om i sak i ett eget rubricerat avsnitt för att öka tydligheten kring regionens avsikter.

Konstnärlig residensverksamhet

KLYS saknar i Sörmlands kulturplan skrivningar om konstnärlig residensverksamhet, vilket är anmärkningsvärt eftersom det står i den nuvarande kulturplanen för 2023-2026 på sidan 27 att "flera av de regionala kulturverksamheterna bedriver eller planerar för att arbeta med olika former av residensverksamhet."

Frågan som därför väcks är om Sörmland som region inte alls planerar någon form av konstnärlig residensverksamhet under hela den kommande planperioden inom något konstområde?

Generellt: Ett konstnärsresidens sätter regionen på kartan; lockar dit intressanta namn, och i förlängningen kan yrkesverksamma kulturskapare få upp ögonen för lokala berättelser och perspektiv att förmedla till omvärlden. Ofta kan publika framträdanden kopplas till residenset som ett sätt att ge tillbaka. Egna regionalt eller interregionalt organiserade residens behöver inte alltid vara särskilt kostsamma eller svåra att arrangera.

Kulturella och kreativa branscher (KKB)

I Region Sörmlands nuvarande kulturplan för 2023-2026 står det på sidan 42 att läsa: "För den kommande planperioden kommer särskilt fokus därför att ligga på att utveckla gemensamt arbete kring KKN, och för den framtida samverkan verksamhet kring besöksnäring, bildning, utbildning samt samhällsplanering, inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin."

KLYS noterar att Region Sörmland i sitt förslag till ny kulturplan inte skriver något alls om hur det är tänkt att stimulera länets verksamheter inom kulturella och kreativa branscher. Vi ställer oss frågande till varför en regional kulturplan helt utelämnar ett så relevant område, som förenar politikområdena tillväxt, näring och kultur. Om en specifik regional KKB-strategi har tagits eller ska tas fram i Sörmland bör detta nämnas i kulturplanen.

En kulturplan bör lyfta kulturskaparnas roll och värnandet av konstens egenvärde i relation till företagsutveckling och näringsperspektiv inom kulturen. Vi vill uppmana företrädare för både kultur- och näringspolitik i Region Sörmland att läsa KLYS synpunkter på målen i regeringens KKB-strategi. KLYS har tagit fram ett 12-punktsprogram som också har bäring på det regionala perspektivet ⁷.

KLYS vill påminna om behovet av närmare samverkan mellan regional kultur- och näringspolitik, samt mellan kulturförvaltning och näringspolitisk förvaltning på regional nivå, bl a för att se till att näringspolitiska stöd på regional nivå också når fram till egenföretagande kulturskapare, som tyvärr ofta faller utanför specifikt näringsinriktade stöd.

KLYS hoppas att kompetensen i den regionala referensgruppen för det fria kulturlivet i Sörmland används effektivt även konkret kopplat till utvecklingsfrågor inom KKB. Gruppen bör konsulteras i frågor kring KKB och mötas med regionala näringspolitiska företrädare för brobyggande i sakfrågor gällande konstnärliga arbetsvillkor och generell KKB-utveckling i regionen.

---

⁷ <https://klys.se/klys-om-regeringens-strategi-for-foretag-i-kulturella-och-kreativa-branscher/>

Upphovsrätt för kulturskapare och konstnärer

KLYS finner det också anmärkningsvärt att Sörmland presenterar en regional kulturplan som saknar några skrivningar om upphovsrättsliga frågor som berör konst, kultur och kulturskapare. Det vore önskvärt att planen kompletterades med redogörelser för hur upphovsrätten på kulturområdet hanteras i sak i regionens kulturutvecklingsarbete. Detta är ännu viktigare nu när KKB-sektorn utvecklas alltmer och många regioner presenterar regionala insatsplaner om KKB.

Generellt sett bör regionala kulturplaner alltid innehålla några skrivningar om vikten av att värna upphovsrätt för kulturskapare i regionen. En kulturplan bör konkret ta upp hur regionen avser att hantera frågorna kopplade till kulturskapares yrkesverksamheter och villkor. KLYS ser gärna att regionen gör tydliga konstateranden om att upphovsrätten är en viktig förutsättning för konstnärlig och kulturell utveckling, och att upphovsrättsliga ersättningar aldrig är något man kan bortse från vid uppdrag till kulturskapare och konstnärer och vid användning av deras verk och prestationer. Vid anslagsgivning till konst och kultur, t ex vid digitalisering och digitalt tillgängliggörande av konst och kultur, måste det alltid tas höjd för kostnader för upphovsrättsliga ersättningar till olika upphovsrättsinnehavare, däribland upphovspersoner och utövande konstnärer.

Digitaliseringen och AI-frågan

Vi vill påminna om samtidens ytterst snabba teknikutveckling när det gäller AI och utmaningar för upphovsrätten i ljuset av den. Offentligt finansierade kulturverksamheter bör agera förebildligt när det gäller respekt för upphovsrätten och det mänskliga skapandet. KLYS lanserade 2025 en informationsskrift⁸ med rekommendationer för användning av generativ AI i professionella verksamheter, som också riktar sig till regionala och kommunala verksamheter. För mer information om hur kultur- och konstnärspolitiken bör förhålla sig till AI se KLYS särskilda AI-strategi⁹.

Relevanta regionala satsningar på digitaliseringens möjligheter bör även inkludera spridning av kunskap om upphovsrätten och om och när avtal måste skrivas och ersättning utgå. Regionen bör därför stödja intern och extern kompetensutveckling som belyser digitaliseringens och upphovsrättens möjligheter och utmaningar, även för upphovsrättsinnehavare i regionen. Detta är särskilt viktigt om regionen avser att seriöst arbeta för att främja kulturskapares villkor och regionens kulturella infrastruktur, vilket ju faktiskt specifikt framhålls i regionens kulturpolitiska avsikter för planperioden.

6 Synpunkter gällande olika konstområden

6.1 Scenkonst och film

KLYS och KLYS medlemsorganisation **Fackförbundet Scen & Film** har följande synpunkter gällande planens avsnitt om scenkonst och film.

- Rubriken ”insats” används, men innehållet är ofta mer en nulägesbeskrivning än en åtgärd.
- Det saknas tydliga formuleringar om vad regionen konkret ska göra.
- Avsaknad av regional främjandefunktion för teater och musik konstateras, men utan tydligt ställningstagande.
- Vissa konstområden (exempelvis cirkus, opera och tvärdisciplinär scenkonst) nämns inte.

---

⁸ <https://klys.se/ai-rekommendationer/>

⁹ <https://klys.se/ai-artificiell-intelligens/>

- Det är positivt att dansen ges relativt stort fokus med lite mer konkreta tankar med t ex lokaler och en insikt om dansens betydelse för många unga.

Film

Positiva aspekter:

- Socioekonomiska perspektiv på filmpublik lyfts
- Återväxt och deltagande problematiseras
- Statistik används på ett tydligt sätt

Frågor som väckts:

- Avsaknad av konkreta strukturella insatser för yrkesverksamma inom film
- Inget resonemang kring teknikutveckling och generativ AI, trots dess påverkan på filmområdet
- Otydlighet kring regionalt ansvar för utveckling och stöd på filmområdet

Kollektivavtal samt löneindexuppräknings

Som konstaterats generellt ovan saknar vi i planen skrivningar om gällande kollektivavtalsnivåer inom scenkonst och film. Avtalsfrågor gäller i olika former inom samtliga konstområden, och utifrån olika avtalspolicys, som t ex att MU-avtal för bild och form är något helt annat än kollektivavtal för t ex orkestermusiker. Sådant här bör som sagt förtydligas, förklaras och understrykas tydligt i en regional kulturplan.

Vi vill i övrigt gällande hela området scenkonst och musik påminna regionen om den generella problematik som är synnerligen kännbar på scenkonstområdet – att kulturinstitutionerna långsiktigt har svårt att upprätthålla och utveckla verksamheten, eftersom uppräknings av medel inte sker i samma takt som löne- och prisökningar.

6.2 Bild- och form

Konstnärernas Riksorganisation företräder 3 500 professionella bildkonstnärer, konsthantverkare och formgivare i Sverige. Vi arbetar för konstnärlig frihet och goda villkor för bild- och formkonstnärer.

Kontaktperson: Jon Brunberg, Telefon: 070-275 59 29, E-post: jon.brunberg@kro.se

Professionell bild- och formkonst i kultursamverkansmodellen

Regionernas fördelning av statsbidraget för regional kultur ska främja en god tillgång för länets invånare till sju kulturområden. Ett av dessa områden är ”Professionell bild- och formverksamhet” som kom med som ett eget område i modellen 2018.

Kulturrådets rapport *På flera ben*, som är en tematisk undersökning av det professionella bild- och formområdet inom kultursamverkansmodellen från 2025, visar att 2,5 procent av statliga, regionala och kommunala medel som fördelas via kultursamverkansmodellen går till verksamheter inom Kulturrådets kategori professionell bild- och formkonst samt vissa konsthallar. Även om siffran inte inkluderar bild- och form inom läns museernas verksamheter eller verksamheter som kategoriseras som konst- och kulturområdesövergripande så är det tydligt att medlen till de olika konstområdena måste fördelas jämnare.¹⁰

---

¹⁰ Kulturrådet, *På flera ben – en tematisk undersökning av det professionella bild- och formområdet inom kultursamverkansmodellen*, 2025.

Bild- och formkonstnärernas ekonomiska och sociala villkor

Det är utmärkt att regionen beskriver tydligt vilka strategiska förflyttningar man vill göra under den kommande kulturplaneperioden (s 8–9), med ett tydligt fokus på att designa lösningar för de utmaningar som regionen står inför. Det är en nivå av konkretion som vi ofta efterfrågar men sällan ser när det gäller regionala kulturplaner. Vi uppskattar den rättframma och insiktsfulla analysen av utmaningarna i Region Sörmland när det gäller bristen på resurser och den bristande infrastrukturen (s. 10–13) och att man uttrycker behovet av en systemsyn för att lösa utmaningarna.

För bild- och formkonstnärerna, i Sörmland såväl som i resten av landet, finns särskilda utmaningar, inte minst deras låga inkomster. Konstnärernas Riksorganisations rapport *Utsikt från ateljéerna – Rapport 1: bild- och formkonstnärernas inkomster och verksamheter* visar att medianen av bild- och formkonstnärernas sammanräknade förvärvsinkomst är 15 036 kr i månaden. Det är mindre än hälften av medianlönen i Sverige som år 2023 var 36 500 kr i månaden. De allra flesta bild- och formkonstnärer driver sina verksamheter i företagsform. Det finns vare sig anställningar eller kollektivavtal för denna yrkesgrupp.¹¹

MU-avtalet

För bild- och formkonstnärer är det så kallade MU-avtalet (avtal för medverkans- och utställningsersättning) särskilt viktigt. MU-avtalet reglerar ersättningar till konstnärer vid utställningsuppdrag. Det har slutits mellan Konstnärernas Riksorganisation och andra bildskaparorganisationer och svenska staten. Avtalet är bindande för statliga arrangörer men den reviderade versionen, som trädde i kraft den 1 januari 2024, tydliggör att avtalet också avser att etablera en god branschpraxis också för andra arrangörer än statliga.

Tyvärr får konstnärer som ställer ut i kommunal eller regional regi alltför ofta oskäliga ersättningar eller inga ersättningar alls för utfört arbete och omkostnader. Vi vill att stat, regioner och kommuner tydligt deklarerar att man skall sluta avtal enligt branschpraxis och de standardavtal som finns inom kultursektorn och agerar förebildligt när det gäller arvodering. Det innebär att regionen också måste budgetera så att avtalet kan följas.

Ett sätt att säkerställa att konstnärer får skäligt betalt är att göra som Göteborgs stad, som har antagit en riktlinje för arvodering när konstnärer anlitas av kommunen i kulturnämndens verksamheter som styr det gemensamma arbetet i förvaltningen – med ambitionen att alltid arvodera konstnärer fullt ut för det arbete de lägger ned vid utställningar i stadens regi.¹²

En rad regioner agerar nu för att se till att MU-avtalet blir branschpraxis på regional nivå. Det gäller inte minst Västra Götalandsregionen som i rambudgeten anslagit 5 miljoner kronor som är öronmärkta för att finansiera MU-avtalet hos utställningsarrangörer i Västra Götaland med regionalt uppdrag.¹³ Region Kalmar och Region Jönköpings län är andra regioner som på olika sätt bidrar till att finansiera ersättningar hos arrangörer enligt MU-avtal. Även Region Sörmland bör införa liknande stödordningar och/eller verksamhetsstöd.

---

11 Konstnärernas Riksorganisation, *Utsikt från ateljéerna – Rapport 1: bild- och formkonstnärernas inkomster och verksamheter* (2025).

12 Göteborgs stad, *Riktlinje för arvodering vid engagemang av konstnärer och utövare i nämndens verksamheter*, antagen i Kulturnämnden 2020-02-06 §15 dnr 0741/18; Konstnärernas Riksorganisation, *Riktlinjer och nyckeltal*, <<https://kro.se/rapporter/riktlinjer-och-nyckeltal-mu-avtalet/>>.

13 Konstnärernas Riksorganisation, *5 miljoner mer till MU i Västra Götaland!*, 2024-05-31, <<https://kro.se/nyheter/5-miljoner-mer-till-mu-i-vastra-gotaland/>>.

Vi föreslår att Region Sörmland:

- gör en översyn över arvoderingen till konstnärer som ställer ut i länet och säkerställer att MU-avtalet tillämpas vid utställningar av bild- och formkonst i länet av utställningsarrangörer med regionalt uppdrag eller stöd från regionen
- skriver in i kulturplanen att regionen skall agera förebildligt när det kommer till arvodering och ersättningar till konstnärer som man anlitar och till verksamheter som man stöttar med till exempel verksamhetsbidrag, och att man skall tillämpa de avtal och arvodesrekommendationer som är praxis i branschen – som till exempel MU-avtalet
- tar fram en riktlinje för arvodering av konstnärer och utövare i regionens verksamheter med ett nyckeltal som visar hur mycket i budgeten som behöver skjutas till för att säkerställer skäliga ersättningar till konstnärer vid olika typer av uppdrag.

Offentlig konst, enprocentsregeln och gestaltad livsmiljö

Den offentliga konsten är ett av de mer tillgängliga konstnärliga uttryck vi har och är ett mycket uppskattat inslag i invånarnas gemensamma miljöer. Vi tycker därför att det är anmärkningsvärt att det viktiga arbete som görs av regionen när det gäller offentlig konst och gestaltad livsmiljö helt utelämnas ur kulturplanen.

Ett sätt att säkerställa att medborgarna får mer konst i sina miljöer när det byggs mycket är att tillämpa den så kallade enprocentsregeln, där en fast andel, vanligen en procent, av investeringsbudgeten i byggprojekt går till konstnärliga gestaltningar. Principen tillämpas idag av omkring hälften av alla kommuner och regioner. På regionens hemsida står att man inom projektet "Framtidens sjukhus" avsätter 0,5 procent till konstnärlig gestaltning, men i övrigt verkar det inte finnas några beslut om att tillämpa enprocentsregeln.

Vi föreslår att Region Sörmland:

- tar fram en detaljerad konstpolicy med anvisningar för upphandling, genomförande och handhavande av den offentliga konsten samt hur den ska finansieras
- beslutar om att minst en procent av investeringsbudgeten vid ny-, till- och ombyggnationer avsätts för konstnärliga gestaltningar
- avsätter en del av de medel som genereras av enprocentsregeln till en pott för att finansiera offentlig konst i de delar av länet där det inte byggs lika mycket
- kräver att enprocentsregeln tillämpas även av privata byggherrar och fastighetsbolag vid markanvisningar och exploateringsavtal
- tillämpar Konstnärernas Riksorganisations rekommendationer vid gestaltungsuppdrag.¹⁴

Professionell bild- och formverksamhet

I avsnittet om professionell bild- och formverksamhet (s. 27–28) så saknar vi en övergripande beskrivning bild- och formområdet i Sörmland. I stället ligger fokus på tre insatser som vi antar är prioriterade. De två första handlar om att tillgängliggöra utställningsverksamhet för fler invånare i Sörmland, och att öka intresset och tillgängligheten för konstområdet genom specifika satsningar av med och för barn och unga. Den tredje handlar om att främja kvalitet, yrkesutövande och utveckling genom riktade satsningar till professionella konstnärer. De tre punkterna innehåller problembeskrivningar men det framgår inte vilka satsningar man avser att genomföra.

---

14 Konstnärernas Riksorganisation, *Rekommendationer Konstnärliga gestaltningar*, <https://kro.se/rapporter/rekommendationer-konstnarliga-gestaltningar/>

Det är bra att Region Sörmland vill fokusera på tillgängliggörande av bild- och formkonst, men om det inte finns möjligheter för det professionella konstlivet att verka så riskerar satsningar på tillgängliggörande att bli slag i luften.

För bild- och formkonstnärer är det mycket viktigt att det finns gallerier, konsthallar och andra utställningsrum som visar samtidskonst. Det är också ett sätt att säkerställa att invånarna får god tillgång till bild och formkonst av hög kvalitet.

I Sörmland är det Sörmlands museum i Nyköping som ansvarar för bild och form inom kultursamverkansmodellen, men man gör bara ett fåtal utställningar med samtida bild- och formkonst per år. Det är inte på långa vägar tillräckligt för att satsningarna på att tillgängliggöra konst för en bredare publik ska kunna förverkligas eller för att Sörmland på sikt ska kunna ha en livaktig konstscen. Vårt förslag är att regionen satsar på att skapa en konsthall för samtidskonst, antingen med regionen som huvudman eller i samarbete med en eller flera kommuner eller andra aktörer.

Vi uppmanar också Sörmland att undersöka möjligheten att skapa ett resurscentrum för professionell bild- och formkonst. Sådana resurscenter med regioner som huvudman som har etablerats runtom i landet – bland annat i Blekinge, Västmanland, Norrbotten, Halland och på Gotland – har visat sig kunna fungera som nyckelaktörer för att stärka det regionala konstlivet. Konstnärer i länet behöver ökad tillgång till ändamålsenliga lokaler att verka och visa sin konst i. Med sina låga inkomster har konstnärer ofta svårt att hitta produktionslokaler till rätt hyresnivå. Flera kommuner i Sverige har därför infört ateljéstöd till individuella konstnärer eller subventionerat hyror till ateljéföreningar.

Vi föreslår att Region Sörmland:

- gör återkommande kartläggningar av behovet av infrastrukturella satsningar på ateljéer, kollektivverkstäder och andra konstnärliga produktionsplatser i länet och tar fram en strategi för att möta behovet
- inför ett ateljéstöd till individuella konstnärer och ateljéföreningar som kan komplettera eventuella kommunala stödordningar
- säkerställer att konstnärliga produktionsplatser som ateljéer, kollektivverkstäder och utställningsrum finns med i samhällsplaneringen och bebyggelseutvecklingen i hela regionen
- tar fram en strategi och handlingsplan för att öka antalet utställningsplatser i länet och förbättra möjligheterna för länets konstnärer att ställa ut
- satsar på att skapa en konsthall för samtidskonst, antingen med regionen som huvudman eller i samarbete med en eller flera kommuner eller andra aktörer
- satsar på att skapa ett resurscentrum för professionell bild- och formkonst.

6.3 Fotografi

KLYS medlemsorganisation **Svenska Fotografers Förbund** (SFF) vill förmedla följande synpunkter på kulturplaneremissen:

Vi noterar att Region Sörmland i förslaget till ny kulturplan inte nämner något om fotografi som en konstart och kulturyttring. Precis som vid remissen av kulturplan 2023-2026 vill SFF därför återigen uppmärksamma regionen på fotografien som en viktig del av bildområdet med sina unika förutsättningar, möjligheter och behov – vilket i kulturplanen inte kan uttydas.

I Sörmlands kulturplan lyfts att de kreativa och kulturella branscherna i regionen består av ca 2 300 företag, varav en stor majoritet är soloföretag, samt att Sörmland har haft en ökning av antal kulturföretag de senaste 10 åren. I kulturplanen konstateras att i relation till arbetstid och utbildningsnivå ligger bild- och formkonstnärernas inkomster på låga nivåer samt att många av dessa är kombinatorer. Vi känner mycket väl igen detta mönster i vår yrkeskår. I takt med digitaliseringen och gig-ekonomins utveckling växer en arbetsmarknad med sämre villkor fram, inte minst vad gäller konstnärers villkor och upphovsrätt. Digitaliseringen skapar en mängd nya möjligheter inom kulturlivet men har inte i någon större utsträckning främjat fotografers (eller andra kulturskapares/upphovspersoners) möjligheter att få skäligt betalt, snarare tvärt om. Förutsättningarna måste bli bättre för att leva och verka utifrån sitt kreativa yrke.

En viktig åtgärd är att säkerställa att offentliga aktörer – som är stora bildköpare – inte fallerar när det kommer till att betala för sitt nyttjande av fotografiska bilder och verk, vilket vi tyvärr allt för ofta blir varse om sker vid beställningar och upphandlingar av fotografiska tjänster. De yrkesverksamma kulturskaparna måste ges bättre arbetsvillkor och uppdragsgivare respektera upphovsrätten samt ge rimlig och proportionerlig ekonomisk ersättning för kulturskaparnas arbete, i enlighet med de nya reglerna i upphovsrättslagstiftningen gällande den digitala marknaden som implementerades den 1 januari 2023. SFF har rekommendationer kring arvorden och prissättning att tillgå för regionen och lokala aktörer vid beställning och inköp av fotografi. Och sedan i februari 2025 har SFF också gemensamma riktlinjer med branschorganisationen Svenska Tecknare, vilka ger offentliga aktörer stöd vid upphandling av fotografi och illustration. Vi vill också lyfta att namngivning av fotografer är praxis och vi anser att det är ytterst få situationer där det inte är praktiskt eller tekniskt möjligt.

När det kommer till den regionala biblioteksverksamheten samt litteraturområdet vill vi lyfta att fotografer inte enbart "illustrerar" andras böcker, utan att fotografiska böcker är en egen genre. Vad gäller medie- och informationskunnighet och bibliotekens roll vill vi uppmärksamma Region Sörmland på att den visuella läskunnigheten är generellt låg bland unga, och att utvecklingen av AI ställer allt högre krav på att kritiskt kunna granska stillbild och rörlig bild.

Beträffande den regionala bild- och formverksamheten vill vi understryka fotografin som en viktig del av området med sina unika förutsättningar, möjligheter och behov. Insatser i form av fler utställningsplatser för fotografi, samtal kring fotografi, mörkrum på KKV-verkstäder och studios att hyra för rimlig kostnad skulle bidra till bättre förutsättningar för fotografer verkandes inom regionen. Den 1 januari 2024 trädde ett nytt MU-avtal i kraft. MU-avtalet är tecknat mellan Kulturrådet och KRO, Svenska Tecknare samt oss och gäller därmed även fotografer. Vi ser i Sörmlands kulturplan att MU-avtalet refererats till som en bilaga men ser inget i planen om huruvida regionen arbetar i överensstämmelse med avtalet och gör insatser för att öka kunskapen om avtalet.

8 Avslutningsvis

KLYS finner mycket som är positivt och skarpt formulerat i Region Sörmlands förslag till ny kulturplan för 2027-2030, men vi oroas över om den kan fungera väl som en plan i ordets rätta bemärkelse, eller om den är mer av ett policy- eller strategidokument, då den distanserar sig från konstnärlig utveckling och kulturell infrastruktur i praktiken, och för att stora delar är deskriptiva snarare än framåtblickande. För läsaren uppstår en rad oklarheter kring sådant som dels hur professionella kulturskapare ska involveras i kulturutvecklingen i länet, dels hur finansieringen är tänkt att utformas, och dels hur armlängds avståndsprincipen hanteras och följs i praktiken på alla nivåer.

Det finns ett vällovligt konstnärspolitiskt fokus i Sörmlands kulturplans målsättningar. Dock är planens språk ofta tungt och präglad av managementterminologi. Upplägget känns generiskt och gör innehållet mindre tematiskt sammanhållet. Bilagor och källförteckning är omfattande, men det finns avsaknad av fotnoter eller tydliga hänvisningar i texten, vilket försvårar läsningen. Vi uppfattar ett generellt glapp mellan analys och konkreta åtgärder. Flera formuleringar är allmänt hållna och svåra att tolka, vilket gör det oklart hur regionens ambitioner ska omsättas i praktiken. Begreppsapparaten gällande professionella kulturskapare öppnar för oklarheter och bör ses över.

Vi värdesätter att Region Sörmland föredömligt understryker vikten av armlängds avståndsprincipen kopplat till att värna om kulturens egenvärde och konstnärlig frihet. Samtidigt noterar KLYS att högst centrala konstnärspolitiska sakfrågor helt lyser med sin frånvaro i denna plan; bland annat saknas skrivningar om konstnärliga residens, MU-avtalet samt andra avtal och kollektivavtal för kulturskapare, liksom redogörelser för kulturella och kreativa branscher och hur regionen ser på upphovsrättens betydelse i kultursektorn, något som är extra angeläget i ljuset av AI-utvecklingen.

Vi välkomnar Region Sörmlands löpande dialogarbete med en konstområdesövergripande referensgrupp för det fria kulturlivet, men vi ser gärna att det i planen tydliggörs i vilken grad yrkesverksamma kulturskapare avses att konsulteras och ges insyn i löpande uppföljningsarbete och framtagande av årliga handlingsplaner.

KLYS hoppas att det här remissyttrandet i sin helhet orienterar eller besvarar regionen när det gäller de frågor som ställs i remissmissivet; dvs. hur förslaget till kulturplan 2027–2030 anses kunna bidra till en samsyn om kultur i länet och var planen behöver stärkas upp för att bidra till denna. Samt om förslaget till kulturplan 2027–2030 är hjälpsamt för utveckling av kultur i olika organisationer.

KLYS vill slutligen tacka Region Sörmland för att vi gavs tillfälle att inkomma med dessa synpunkter på remissen av kulturplanen. Vi ser fram emot fortsatta samtal om kultur- och konstnärspolitiska frågor, både med kulturförvaltningens tjänstepersoner och regionala politiker.

För KLYS,

Carl Liungman, regionalpolitisk strateg

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Läromedelsförfattarna, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Federationen Svenska Musiker, Fackförbundet Scen & Film, Sveriges Scenkonstregissörer, Oberoende Filmares Förbund, Unionen- fackklubben vid SR, SVT och UR
Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm ▶ klys@klys.se www.klys.se